RIGHT to PROTECTION
Charitable Fund

RIGHT TO PROTECTION

POLAND

Dostęp do dokumentacji, praktyczne rozwiązania, grupy wrażliwe

Plan na dzisiaj

- Dostęp do dokumentów osobistych
- Udokumentowanie niepełnosprawności
- Dostęp do wykonania kwalifikacyj zawodowych
- Dostęp do edukacji
- Dokumentacja potwierdzająca staż
- Problemy praktyczne

Dostęp do dokumentów osobistych

RIGHT to PROTECTION
Charitable Fund

PODSTAWY PRAWNE:

Rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 7 maja 2014 r. nr 152 w sprawie zatwierdzenia wzoru blankietu, opisu technicznego oraz Procedury sporządzania, wydawania, wymiany, przesyłania, wycofania, zwrotu państwu, uznawania za nieważny oraz niszczenia paszportu obywatela Ukrainy przeznaczonego do wyjazdu za granicę

ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,

ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności,

Otrzymanie paszportu ukraińskiego

Obywatele Ukrainy mogą uzyskać nowy paszport w Polsce:

w konsulatach Ukrainy albo w wyspecjalizowanych punktach przedsiębiorstwa państwowego Ukrainy „Dokument”.

Najczęściej wymagane są:

dotychczasowy paszport albo dokument potwierdzający tożsamość,
numer identyfikacyjny,
fotografie i dane biometryczne,
u mężczyzn wieku poborowego zaświadczenie potwierdzające podleganie ewidencji wojskowej (bilet wojskowy, aplikacja Rezerw +)
obecność niezbędnej informacji w rejestrach elektronicznych

Niezbędność posiadania ważnego dokumentu:

Według ustawy wygaszającej jeżeli numer PESEL został nadany na podstawie oświadczenia bez ważnego dokumentu podróży, cudzoziemiec jest obowiązany do potwierdzenia swojej tożsamości w dowolnym organie gminy na podstawie ważnego dokumentu podróży, do dnia 31 sierpnia 2026 r. inaczej cudzoziemiec traci uprawnienia, przewidziane ochroną tymczasową

Kategorii osób których najczęściej dotyczy dany problem:

- osoby, u których dokumenty zostały zniszczone przez wojnę
- osoby z części okupowanych
- mężczyźni w wieku poborowym od 18 do 60 lat

Problemy praktyczne uzyskania dokumentów ukraińskich

1. Przeciążenie konsulatów, co skutkuje wielomiesięczne terminy oczekiwania, problemy z rezerwacją wizyt, ograniczona liczba miejsc,podwyższona wartość w porównaniu z Ukrainą.

2. Brak ważnego paszportu i trudności jego otrzymania w związku z przesiedleniem z okupowanych części Ukrainy (czyli nieobecność niezbędnej informacji w rejestrach ukraińskich), co może skutkować niezbędność osobistego stawiennictwa do uprawnionych organów Ukrainy w celach przeprowadzenia procedury utożsamiania osoby albo nawet potwierdzenie w trybie sądowym.

3. Skutki ukraińskich przepisów mobilizacyjnych, co w praktyce oznacza, że mężczyźni w wieku poborowym przy przedłużaniu albo uzyskaniu nowych dokumentów powinni okazać ważny dokument ewidencji wojskowej wraz z aplikacją mobilną Rezerw+.

Problemy praktyczne uzyskania dokumentów ukraińskich

Do wieku 16 lat dokument podróży wydaje się na termin 4 lat, od 16 lat - na termin 10 lat

Do osiągnięcia 23 lat mężczyźni mogą wyjeżdżać za granicę, do 25 lat nie podlegają przymusowemu poboru wojskowemu, czyli do osiągnięcia wskazanego wieku posiadanie aplikacji mobilnej Rezerw+ nie skutkuje automatycznie grzywną albo niezbędnością powrotu do Ukrainy bez możliwości ponownego wyjazdu za granice.

Po osiągnięciu 25 lat mężczyźni zostają narażeni na deportację w związku z trudnością uzyskania nowego paszportu bez powrotu do Ukrainy i poboru wojskowego.

Polski dokument podróży

Polski dokument podróży dla cudzoziemca wydaje się cudzoziemcowi, który utracił swój dokument podróży albo którego dokument podróży uległ zniszczeniu bądź utracił ważność, a nie jest możliwe otrzymanie przez cudzoziemca nowego dokumentu podróży, gdy cudzoziemcowi udzielono:

1) zezwolenia na pobyt stały;

2) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE;

2a) zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 186 ust. 1 pkt 9;

3) ochrony uzupełniającej;

4) zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

Polski dokument tożsamości

Polski dokument tożsamości cudzoziemca może być wydany jeżeli cudzoziemiec nie posiada dokumentu podróży i nie jest możliwe otrzymanie przez niego innego dokumentu potwierdzającego tożsamość:

1) małoletniemu cudzoziemcowi urodzonemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przebywającemu na tym terytorium bez opieki rodziców, jeżeli nie sprzeciwia się temu interes Rzeczypospolitej Polskiej oraz przemawia za tym dobro dziecka;
2) cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, że jest ofiarą handlu ludźmi;
3) cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada żadnego obywatelstwa, jeżeli przemawia za tym interes Rzeczypospolitej Polskiej.

Problemy praktyczne uzyskania polskich dokumentów

1. Przeciążenie urzędów, co skutkuje wielomiesięczne terminy oczekiwania.

2. Bardzo ograniczona kategoria osób, posiadająca prawo do uzyskania takich dokumentów wśród przesiedleńców wojennych.

3. Coraz częszczej odmowy w związku z ewentualną możliwością uzyskania dokumentu ukraińskiego

Dostęp do dokumentów o niepełnosprawności

PODSTAWY PRAWNE:

ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,

ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

Dostęp do dokumentów o niepełnosprawności

Obywatele Ukrainy mogą posiadać między innymi:

dokumenty potwierdzające grupę inwalidzką,
zaświadczenia komisji lekarskich,
dokumentację medyczną,
orzeczenia dotyczące dzieci z niepełnosprawnościami.

W praktyce polskie przepisy nie przewidują pełnego automatycznego uznawania ukraińskich orzeczeń o niepełnosprawności dla wszystkich celów prawnych.

Dostęp do dokumentów o niepełnosprawności

Obywatel Ukrainy legalnie przebywający w Polsce może uzyskać:

orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
albo orzeczenie o niepełnosprawności dziecka,
ustalić poziom potrzeby wsparcia.

Postępowanie prowadzą: powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, a w drugiej instancji wojewódzkie zespoły.

Wymagane dokumenty to:
dokument tożsamości,
dokument potwierdzający legalny pobyt,
dokumentacja medyczna, tłumaczenia dokumentów medycznych.

Problemy praktyczne

brak automatycznego uznawania ukraińskich orzeczeń: osoby posiadające ważne dokumenty ukraińskie często muszą ponownie przechodzić badania, kompletować dokumentację, oraz uczestniczyć w polskiej procedurze orzeczniczej,

bariery językowe: dokumentacja medyczna wymaga tłumaczeń, a koszty tłumaczeń bywają wysokie,

utrata dokumentacji medycznej: wielu obywateli Ukrainy utraciło dokumenty podczas wojny, nie ma dostępu do archiwów medycznych, albo nie może uzyskać nowych zaświadczeń,

przeciążenie systemu orzeczniczego: długie terminy oczekiwania, przeciążenie komisji, opóźnienia w wydawaniu decyzji oraz przewlekłość postępowań.

Dostęp do wykonania kwalifikacyj zawodowych

PODSTAWY PRAWNE:

ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie

KONWENCJA o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzona w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r.

POROZUMIENIE między Rządem PRL i Rządem ZSRR o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisane w Warszawie dnia 10 maja 1974 r.

Dostęp do wykonania kwalifikacyj zawodowych

Zgodnie z ogólnie przyjętą interpretacją, wciąż uznawane są dokumenty potwierdzające uzyskanie wykształcenia, stopnie i tytuły naukowe wydane w okresie obowiązywania wyżej wymienionych umów międzynarodowych (wypowiedzenie dotyczące Ukrainy 30.09.2005) po wypowiedzeniu dostęp nadaje się przez nostryfikację dyplomu.

Jednakże, według opinii Rządu wydawanie zaświadczeń o równoważności dyplomów **lekarzy, lekarzy dentystów, farmaceutów, pielęgniarek, położnych, lekarzy weterynarii i architektów** z odpowiednimi polskimi dokumentami stałoby w sprzeczności z prawem wspólnotowym, które nakłada na państwa członkowskie obowiązek harmonizacji kształcenia w tych zawodach (Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych).

Uproszczony tryb dostępu do wykonania niektórych zawodów

Zawody górnicze
obywatele Ukrainy przebywający legalnie na terytorium RP, którzy nabyli kwalifikacje zawodowe do wykonywania górniczych zawodów regulowanych w Ukrainie, mogą uzyskać decyzję przez Wyższy Urząd górniczy w sprawie uznania tych kwalifikacji na terytorium RP do dnia 4 marca 2027 r.

Zawód farmaceutyczny
kwalifikacje do wykonywania zawodu farmaceuty posiada osoba, posiadająca dyplom farmaceuty wydany poza UE i świadectwo złożenia Farmaceutycznego Egzaminu Weryfikacyjnego, niezbędną znajomość języka polskiego (egzamin przez NRA).

Zawody lekarskie
cudzoziemcowi okręgowa rada lekarska przyznaje prawo wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentysty jeżeli posiada dyplom lekarza albo lekarza dentysty wydany poza UE i świadectwo złożenia LEW albo LDEW, złożył z wynikiem pozytywnym Lekarski Egzamin Końcowy i egzamin językowy przez NRL. Podobne przepisy dotyczą położnych i pielęgniarek.

Problemy praktyczne

trudność, długotrwałość i wysoka wartość uznania kwalifikacji zawodowych przez postępowanie nostryfikacyjne

nieobecność wspólnego podejścia uniwersytetów do nostryfikacji dyplomów i nieskuteczność sądowej drogi ochrony praw

Dostęp do dokumentów oświatowych

RIGHT to PROTECTION
Charitable Fund

PODSTAWY PRAWNE:

ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe,

ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,

ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,

ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,

umowa z dnia 11 kwietnia 2005 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o wzajemnym uznawaniu akademickim dokumentów o wykształceniu i równoważności stopni

Dostęp do oświaty szkolnej

Cudzoziemcy korzystają z nauki i opieki w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych, a podlegające obowiązkowi szkolnemu korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach podstawowych, publicznych placówkach, na warunkach dotyczących obywateli polskich.

Cudzoziemcy korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach ponadpodstawowych na warunkach dotyczących obywateli polskich do ukończenia 18 lat lub ukończenia szkoły ponadpodstawowej.

Na warunkach dotyczących obywateli polskich z nauki w publicznych szkołach dla dorosłych, publicznych branżowych szkołach, policealnych, artystycznych, publicznych placówkach i kolegiach pracowników służb społecznych, z kształcenia ustawicznego korzystają (między innym) osoby korzystające z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

Wymagane dokumenty

dokument tożsamości dziecka lub rodzica,

dokument potwierdzający ukończenie odpowiedniego etapu edukacji

(za obecności)

tłumaczenia przysięgłe wyżej wymienionych dokumentów, a w wielu przypadkach apostille.

Dostęp do studiów wyższych

Świadectwa dojrzałości wydane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz świadectwa o pełnym wykształceniu średnim wydane w Ukrainie uprawniają do ubiegania się o przyjęcie na studia w szkole wyższej państwa drugiej Strony.

Cudzoziemcy mogą podejmować i odbywać studia, kształcenie w szkołach doktorskich, studia podyplomowe, kształcenie specjalistyczne i inne formy kształcenia oraz uczestniczyć w prowadzeniu działalności naukowej lub w prowadzeniu kształcenia, na podstawie (między innym) umów międzynarodowych, na zasadach określonych w tych umowach.

Dostęp do studiów wyższych

Opłat za studia nie pobiera się od cudzoziemca:
- któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały, lub rezydenta UE;
- któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie art. 127, art. 137a, art. 159 ust. 1 lub art. 186 ust. 1 pkt 3 lub 4 ustawy o cudzoziemcach;

- który posiada status uchodźcy, ochrony czasowej albo uzupełniającej;

- posiadacza certyfikatu poświadczającego znajomość języka polskiego co najmniej na poziomie biegłości językowej C1;

- posiadacza Karty Polaka lub osoby polskiego pochodzenia;
- będącego małżonkiem, wstępnym lub zstępnym obywatela RP;
- któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie art. 151 ust. 1 lub art. 151b ust. 1 ustawy o cudzoziemcach.

Wymagane dokumenty

świadectwo ukończenia szkoły średniej, suplement lub wykaz ocen,

dokument tożsamości

tłumaczenie przysięgłe dokumentów,

PESEL UKR (za obecności)

potwierdzenie znajomości języka, w którym odbywa się kształcenie na poziomie nie niższym niż B2 (dla zwolnienia z opłat za nieobecności innych podstaw na poziomie biegłości językowej C1)

Problemy praktyczne

Utrata dokumentów ukraińskich

Niezbędność tłumaczeń, legalizacji dokumentów (wbrew umowom międzynarodowym),

Barier językowy i potwierdzania poziomu języka, zwłaszcza dotyczy dzieci z regionów bliskich do frontu, co utrudnia proces nauczania języku polskiemu i może skutkowac utratą czasu na to

różnice systemowe oświaty i różna praktyka urzędów i uczelni

Dostęp do dokumentów potwierdzających staż

PODSTAWY PRAWNE:

umowa między Rzecząpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym, sporządzona w Kijowie dnia 18 maja 2012 r.,

ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

Dostęp do dokumentów potwierdzających staż

Osoba ubiegająca się o polską emeryturę składa:

wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
wraz z dokumentami dotyczącymi zatrudnienia w Polsce i Ukrainie.

ZUS może następnie:

samodzielnie wystąpić do właściwej instytucji ukraińskiej,
albo wezwać wnioskodawcę do przedstawienia dodatkowych dokumentów.

Dostęp do dokumentów potwierdzających staż

Najczęściej wykorzystywane dokumenty to:

dane, znajdujące w rejestrze elektronicznym Funduszu emerytalnego Ukrainy
książeczka pracy,
zaświadczenia o zatrudnieniu,
dokumenty archiwalne,
decyzje ukraińskich organów emerytalnych,
dokumenty dotyczące wynagrodzenia,
dokumenty wojskowe,
świadectwa pracy.

Problemy praktyczne

utrata dokumentacji: wielu obywateli Ukrainy utraciło dokumenty wskutek działań wojennych, ewakuacji lub likwidacji zakładów pracy, co może skutkować niezbędność sądowego postępowania w celach potwierdzenia stażu,

problemy językowe i formalne: rozbieżności w pisowni nazwisk, brak pieczęci, nieczytelne wpisy, różnice transliteracyjne,

wydłużony czas postępowań: w praktyce postępowania emerytalne z elementem ukraińskim bywają długotrwałe z uwagi na konieczność współpracy międzynarodowej, problemy komunikacyjne, skutki wojny oraz przeciążenie instytucji

RIGHT to PROTECTION
Charitable Fund

Dziękuję za uwagę